

Daniela Šincek

SEXTING: SLANJE I PROSLJEĐIVANJE SEKSUALNO EKSPLICITNIH FOTOGRAFIJA I PORUKA¹

Sažetak: U ovom se članku obrađuje tema novog oblika seksualno rizičnog ponašanja tinejdžera, daje se kratki pregled istraživanja o prevalenciji pojave sextinga u Sjedinjenim Američkim Državama i uspoređuje s istraživanjima koja se parcijalno dotiču te teme, a provedena su kod nas. Iznese su definicije pojma, podatci o raširenosti ponašanja, razlozi koji mlade potiču na takvo ponašanje i ciljevi koje tim ponašanjem mladi ostvaruju. Ukazano je na različite negativne posljedice sextinga te su dane preporuke za tinejdžere, roditelje i djelatnike škola. Ističe se potreba za daljnjim istraživanjima i za razvojem i evaluacijom preventivnih aktivnosti.

Ključne riječi: mladi, seksualno rizično ponašanje, sexting.

Ovim se tekstom želi ukratko pojasniti pojava sextinga, posljedice takvog rizičnog seksualnog ponašanja mladih i načini na koje se može preventivno djelovati na ovakvo ponašanje. U uvodnom dijelu opisuju se sudbine dvoje tinejdžera iz SAD-a koje su uvelike određene sextingom i njegovim posljedicama. U nastavku su prikazani podatci o raširenosti pojave, ukazuje se na moguće motive za takvo ponašanje i (percepcija) posljedica. U završnom se dijelu iznose različite preporuke za tinejdžere i njihove roditelje.

Jessica Logan bila je vedra, vesela učenica srednje škole u Cincinnatiju, majka ju opisuje kao dobro dijete. Planirala je upisati studij grafičkog dizajna. Ova 18-godišnjakinja ubila se 03. srpnja 2008. godine. Majka ju je pronašla obješenu u njezinoj sobi, a mobitel je ležao nasred sobe. Njezino samoubojstvo uslijedilo je nakon višemjesečnog zlostavljanja i izrugivanja kojem su ju izložili učenici njezine škole (Celizic, 2009.).

¹ Članak je nastao temeljem zamolbe Pravobraniteljice za djecu za mišljenjem stručnjaka na temu sexting tinejdžera. Mišljenje će Ured Pravobraniteljice koristiti u svojim budućim aktivnostima za zaštitu prava i interesa djece.

Jessica Logan

Počeli su joj se rugati nakon što je Jessicin bivši dečko, reagirajući na njihov prekid, ostalim učenicima škole poslao SMS s fotografijom njezinog nagog tijela. Djevojke su je zlostavljale, nazivajući je "kurvom".

Postala je depresivna i bojala se ići u školu. Svoj slučaj je iznijela i na lokalnoj televiziji, samo dva mjeseca prije samoubojstva. Time je željela osigurati da nitko više ne proživi njezino iskustvo.

Majka navodi da ništa nije primijetila dok nije bilo prekasno. Prvi znaci su bili kad je Jessica počela bježati iz škole te je majka na to reagirala dajući joj kazne i vozeći ju u školu. Kad ni to nije pomoglo, majka je od kćeri saznala da su problemi nastali zbog fotografije. U školi nisu znali kako se nositi s tom situacijom. Majka se i danas zalaže za drugačiji pristup škola u takvim situacijama.

Phillip Alpert danas je 20-godišnjak, iz Orlanda na Floridi. Bio je dvije i pol godine u vezi sa šesnaestogodišnjakinjom. Prekinuli su prije dvije godine. Nakon burnog prekida, odlučio joj se osvetiti. Njezine golišave fotografije poslao je raznim poznanicima pa i njezinim rođacima. Na taj način primilo ih je 70-ak osoba. Ona je to saznala i obavijestila policiju (Weingartner, 2009.). Phillip je uhićen i optužen za širenje dječje pornografije (budući da je on tada imao "već" 18 godina, a ona "samo" 16). Dobio je uvjetnu kaznu u trajanju od pet godina i uvršten je u registar seksualnih prijestupnika. U tom će se registru njegovo ime zadržati još 23 godine. Izbacili su ga sa studija. Ukoliko želi negdje otputovati, mora dobiti dopuštenje osobe koja nadzire njegovo ponašanje tijekom uvjetne kazne. Ne može živjeti s ocem jer mu otac živi blizu jedne škole. Izgubio je puno prijatelja, a izuzetno mu je teško pronaći posao. Ljudi ga poistovjećuju s osobama koje su silovale ili zlostavljale malu djecu

(Forsloff, 2009.). On je jedan od brojnih tinejdžera koji su tako prošli zato što su slali golišave slike svojih vršnjakinja ili nekoliko godina mlađih djevojaka. Sličnim optužbama za počinjeno kazneno djelo izloženi su i mnogi maloljetni mladići koji raspačavaju fotografije svojih nagih vršnjakinja, ali optužbe mogu sustići i one djevojke i mladiće koji, kao maloljetnici, snime i pošalju fotografiju svog nagog tijela.

Phillip Alpert

Što se to događa?

Životi ovo dvoje mladih ljudi i njihovih obitelji potpuno su se promijenili, pa i uništili, zbog sextinga. Sexting je kovanica nastala od engleskih riječi sex i texting te označava slanje seksualno eksplicitnih sadržaja (poruka ili fotografija) elektroničkim putem, prvenstveno putem mobitela u obliku SMS-a i MMS-a, ali i putem elektroničke pošte ili IM (instant messages – trenutne poruke).

Pojam se prvi put spominje 31. srpnja 2005. godine u tekstu Yvonne Roberts "The One and Only" u opisu ponašanja nevjernog supruga sklonog izvanbračnim aferama i opscenom komuniciranju putem SMS-a. Bračna nevjera u realnom ili u virtualnom svijetu je, naravno, veliki problem. No, kao što iz uvoda ovog teksta možemo razabrati, adolescentski sexting je potencijalno još veća prijetnja dobrobiti mladih osoba koje su uključene u ovakvo ponašanje.

Fotografije koje se šalju putem SMS-a najčešće šalju djevojke svojim mladićima. Ipak, postoji velika vjerojatnost da će te fotografije biti prosljeđene drugim mladićima i djevojkama, što pošiljateljica nije planirala niti očekivala. Događa se da fotografiju slučajno pošalju nekoj drugoj osobi, a ne onoj kojoj su namjeravale. Zabrinjavajući je i podatak da mnoge djevojke šalju fotografije svog nagog tijela potpuno nepoznatim osobama.

Uobičajeni tinejdžerski interes za seks razvojem tehnologije dobio je novo područje djelovanja – internet (elektroničku poštu i IM – instant messages

u obliku popularnog MSN-a, Google Talk-a, icq-a, Yahoo-ovog programa za brze poruke, pa i općeraširenog Facebook-a, Twittera i sličnih stranica i programa), ali i komunikaciju putem mobitela. Razvojem mobilne tehnologije, mobiteli imaju sve više mogućnosti. Tako i poruke koje šaljemo mobitelima od originalno zamišljene "Usluge kratkih poruka" pružaju sve brojnije mogućnosti. Danas mobiteli prosječne kvalitete imaju pristup internetu, omogućuju fotografiranje i slanje tih fotografija putem poruka ili preuzimanje fotografija putem Bluetooth-a.

Istraživanje u okviru Nacionalne kampanje za prevenciju tinejdžerskih i neplaniranih trudnoća (The National Campaign to Prevent Teen and Unplanned Pregnancy, 2008.) provedeno je na ukupno 1280 sudionika, od toga 653 tinejdžera (od 13 do 19 godina) i 627 sudionika mlade odrasle dobi (od 20 do 26 godina), putem upitnika na internetu. Zastupljeno je podjednako sudionika ženskog i muškog spola.

Ovo je istraživanje pokazalo da 20% tinejdžera šalje svoje nage slike ili video uratke – to čini nešto veći postotak djevojaka (22%) u odnosu na mladiće (18%). Među djevojčicama i djevojkama od 13 do 16 godina taj tip poruka šalje njih 11%. Kad ih se pita o seksualno sugestivnim porukama (ne samo slike, neko i seksualizirane poruke ili cybersex), takve poruke šalje 39% svih tinejdžera (37% djevojaka i 40% mladića). U mladoj odrasloj dobi (20-26 godina) u takve se aktivnosti uključuje dodatnih 20% mladih.

Velika većina (71% tinejdžerica i 67% tinejdžera od onih koji šalju takve poruke) poruke upućuju svojim djevojkama i mladićima, dosta ih šalje potencijalnim djevojkama i mladićima (21% tinejdžerica i 39% tinejdžera). Izuzetno je zabrinjavajuće da 15% mladih koji šalju takve poruke, šalju ih osobama koje poznaju samo iz virtualnog svijeta.

Tinejdžeri (njih čak 75%) znaju da slanje takvih poruka može imati po njih negativne posljedice, no to i dalje čine. Zašto? Polovica tinejdžerica navodi da to čine zbog pritiska svojih mladića, dok pritisak djevojaka kao razlog navodi samo 18% tinejdžera. Jedna četvrtina djevojaka i mladića navodi da je uzrok takvog njihovog ponašanja pritisak koji su doživjeli od prijatelja.

Kad navode što su željeli postići takvim sugestivnim porukama navode sljedeće:

- biti zabavni i koketni (66% djevojaka i 60% mladića)
- polovica djevojaka je to namijenila kao "seksi poklon" svom dečku
- kod njih 44% (oba spola) to je bila reakcija na ranije primljenu poruku sličnog sadržaja
- 40% djevojaka navodi da su to bile "šale"
- 34% djevojaka navodi da je slalo svoje nage fotografije kako bi se osjećalo seksi
- a 12% osjeća da su bili prisiljeni na to

U svom članku Kathie Bassett (2009.) navodi razmišljanja "Joe" (20) i Katie (18). "Joe" se i sam čudi tome kako njegovi vršnjaci ne promisle prije

nego što pošalju takve fotografije jer je moguće da se osramote pred cijelom školom zbog toga. Smatra da je koketiranje izuzetno važno za pojavu sextinga, te da školsko osoblje zapravo ne zna što bi učinilo u takvim situacijama. Katie smatra da dečki sexting doživljavaju kao besplatnu pornografiju te ukazuje da njezini vršnjaci to ne doživljavaju kao kazneno djelo jer da to misle, ne bi slali takve poruke.

Mary Leary (2008.) ukazuje da se radi o dječjoj pornografiji koju su *proizvela sama* djeca i tinejdžeri. Pri tome ukazuje i na zakonske posljedice koje su očite i u primjeru Phillipa Alperta. Ipak, danas se nastoji razdvojiti sexting od klasične dječje pornografije i u skladu s tim Nathan (2009.) iz Nacionalnog centra za nestalu i iskorištenu djecu ukazuje da se sexting odnosi na raspačavanje nagih ili djelomično nagih fotografija *među vršnjacima*.

Istraživanje koje je proveo Cox Communications (2009.) na 655 tinejdžera od 13 do 18 godina pokazuje slične trendove kao istraživanje Nacionalne kampanje za prevenciju tinejdžerskih i neplaniranih trudnoća. Dodatno je zanimljivo da ukazuje i na neke stavove tinejdžera. Općenito, tinejdžeri smatraju da roditelji pretjerano reagiraju na sexting.

Za razliku od seksualiziranog ponašanja "uživo", sexting ima dvije ozbiljne posljedice na koje u svom radu ukazuju Matthey Diliberto i Matthey (2009.). Prva je gubitak kontrole - nakon što jednom pošalje sliku svog nagog tijela, pošiljatelj više nema nikakvu kontrolu nad tim što će se dalje događati s tom slikom. Slika može biti razaslana svim učenicima u školi, na nju mogu godinama kasnije "naići" potencijalni poslodavci pretražujući na internetu podatke o kandidatu za zaposlenje i slično. Druga je posljedica cyberbullying ili vršnjačko nasilje koje se odvija putem interneta ili putem nekog uređaja za elektroničku komunikaciju. Takvo nasilje uključuje slanje ili objavljivanje štetnih ili zlonamjernih tekstova ili slika. Ove dvije posljedice su jasno obilježile život (i smrt) Phillipa i Jessice.

Opasnost sextinga je i u tome što ono otvara vrata ozbiljnijem seksualno rizičnom ponašanju. Naime, sexting omogućuje da se tinejdžer ponaša promiskuitetno, bez da takvo ponašanje manifestira u ne-virtualnom, stvarnom životu – ne moraju skupiti hrabrost da se uistinu skinu nagi pred drugom osobom, dovoljno je pritisnuti "Pošalji" (Matthey Diliberto i Matthey, 2009.). Ovo ponašanje je u trenutku slanja fotografije za tinejdžera malo ugrožavajuće, djeluje mu kao igra i potpuno bezopasno. Postupno ga približava i drugim oblicima seksualno rizičnog ponašanja te i ona postaju sve prihvatljivija. Nakon što pošalju sliku svog nagog tijela svom dečku, dobiju njegovu pažnju, uživaju u njegovu divljenju i u uzbuđenju koje cijela ova situacija nosi sa sobom. Mlade djevojke će lakše pristati i na veće zahtjeve svojih mladića. Ta ponašanja su graduirana pa će djevojka slati i primati sve više takvih poruka, pokazati ih svojim prijateljicama, upustiti se u "cybersex" tj. u seksualno zadovoljavanje uz razgovor s mladićem i slično. To potom lako može prerasti i u seksualizirano ponašanje nje i njezinog mladića pred drugima

(pa i simuliranje ili stvarni seksualni odnos pred drugima, osobito u alkoholiziranom stanju). Tada je ta djevojka samo korak od toga da sudjeluje i u, relativno neželjenom i alkoholom potpomognutom, seksualnom odnosu s prijateljima svog dečka, s više osoba istovremeno i slično. Jednostavno, sexting je danas vrlo raširen među mladima, "svi to rade", te liberalizira stav mladih prema samom sextingu, ali i prema drugim oblicima seksualnog (i seksualno rizičnog) ponašanja koje su ranije mladi doživljavali kao puno veći tabu i zazirali od toga. Mladi nisu jedini pogođeni time. I odrasli zbog sextinga i cybersex gube partnere, roditeljska prava i posao. Ipak, mladi su posebno ugroženi zbog svoje nezrelosti i zbog sklonosti da ne razmišljaju o dugoročnim posljedicama.

Osobito je ozbiljna situacija u kojoj tinejdžer šalje svoje nage fotografije osobi koju nije upoznao u stvarnom životu. Jedan takav slučaj opisuju u svom radu Škrlec, Buljan Flander i Kralj (u tisku) – djevojka, koja je na početku dopisivanja imala 14 godina, tijekom 1,5 godine se dopisivala s osobom koja joj se predstavila kao sedamnaestogodišnjak. Razmijenili su brojne informacije, ona je predlagala i susrete uživo, što je njezin "sugovornik" izbjegavao. Razmijenili su i fotografije dijelova tijela, sa i bez odjeće. Tijekom policijskog djelovanja, utvrđeno je da se radi o odrasloj osobi, a djevojci je osiguran psihologijski tretman.

Nataša Špigl, Tamara Žakula Desnica i Ljiljana Bubnić (u tisku) iz riječkog Doma za dnevni boravak djece "Tić" tijekom 2008. g. provele su istraživanje na 1742 učenika četvrtih i osmih razreda osnovne škole. Prema tome istraživanju 98% djece koristi mobitel, a 97,5% djece posjeduje vlastiti mobitel. Već u ovako ranoj dobi 17% učenika prima tekstualne poruke neprimjerenog sadržaja – općenito nasilje, prijetnje, uvrede, ali i seksualne sadržaje. Oko 16% ih je primilo fotografiju neprimjerenog sadržaja, a najčešće su to bile fotografije koje prikazuju gole osobe ili seksualne radnje.

Iako u našoj zemlji istraživačka pažnja usmjerena na sexting još nije dosegla razine američkih studija, već i ovi radovi ukazuju da možemo očekivati podjednaku prevalenciju ove pojave kao u američkoj populaciji. Sličnost zakonskih odredaba o raspačavanju pornografskog materijala koji prikazuje djecu, omogućuje da i u našoj zemlji neki mladi ljudi dožive sudbinu Phillipa Alberta. Reakcije djece (uznemirenost i slično) u radu Nataše Špigl i njezinih suradnica (u tisku) pozivaju na oprez i rad na prevenciji pojave novog "slučaja Logan".

A što nam je činiti?

Roditeljima je izuzetno teško nadzirati na koji način njihova djeca tinejdžerske dobi koriste mobitele. Često nisu ni svjesni toga da njihova djeca putem svojih mobitela pretražuju internet. Tako će neki roditelji postaviti jasne

upute o korištenju računala i prijenosnih računala, čak i postaviti "bloкаде" na pristup određenim stranicama, a istovremeno će njihova djeca nesmetano pristupati tim istim "zabranjenim" stranicama putem svojih mobitela. U čak 40% slučajeva djeca navode da njihovi roditelji ne znaju ništa ili znaju vrlo malo o njihovim aktivnostima na internetu, a samo polovica djece su od roditelja dobila neke upute i granice koje se odnose na korištenje interneta (Cox Communication, 2009.). S mobitelima je još lošija situacija – petina praćene djece pristupa internetu putem mobitela. Od tog dijela djece koji tako pristupaju internetu, 20% ih navodi da njihovi roditelji ne znaju da oni to čine.

Moguće je podučiti roditelje da nadziru svoju djecu, no to može samo potaknuti natjecanje između roditelja i tinejdžera – roditelji će nastojati kontrolirati, a tinejdžeri će nastojati što bolje sakriti poruke sa seksualnim sadržajem. Rješenje svakako mora ići kroz aktivnosti usmjerene bar na tri razine: na tinejdžere, njihove roditelje (obitelji) i djelatnike škola koje ti tinejdžeri pohađaju. Svakako je dobro uključiti i četvrtu, opću razinu tj. preventivno djelovanje na razini cijelog društva kako bi se prepoznale opasnosti koje proizlaze iz ove vrlo raširene pojave.

Pri radu s tinejdžerima Matthey Diliberto i Matthey (2009.) preporučuju da se mlade podučiti i da im se osvijesti važnost toga da imaju kontrolu nad svojim fotografijama i nad time tko treba i smije vidjeti njihovo nago tijelo. Pri tome im svakako treba objasniti da oni potpuno gube kontrolu nad daljnjom sudbinom fotografije koju su poslali – iako su je možda poslali samo jednoj osobi u koju imaju povjerenja. U gore opisanim primjerima vidimo da su u oba slučaja odnosi pošiljatelja i primatelja u trenutku slanja fotografije bili vrlo intimni i prisni. No, tijekom razvoja odnosa došlo je do njegova narušavanja, ljutnje i osjećaja napuštenosti koja je rezultirala osvetničkim ponašanjem u vidu raspačavanja tih fotografija. Posljedice koje su se potom pojavile bile su vrlo ozbiljne, bolne, pa i kobne.

Svakako preventivni program treba uključivati i osnaživanje za odupiranje pritisku vršnjaka koji tinejdžere potiču na sexting.

Matthey Diliberto i Matthey (2009.) u svojim preporukama uključuju i uvjeravanje koje se zasniva na zastrašivanju (od potencijalnih zakonskih sankcija ili društvenih reakcija). Tu svakako treba imati na umu stvari koje su poznate općenito iz ovakvog načina uvjeravanja – razina zastrašivanja treba biti umjerena (preniska neće pobuditi reakciju osobe kojoj je upućena, previsoka će tu osobu paralizirati). Još je važnije da se mladim ljudima osim zastrašivanja daju i upute kako se ponašati – što učiniti kad mladić vrši pritisak da mu djevojka pošalje fotografiju, kako privući mladićevu pažnju osim slanjem takvih fotografija, kako bezazlenije flertovati i kako, dobi primjereno, zadovoljiti svoju seksualnu znatiželju. To je svakako veliki izazov, ali je to izazov u kojem su i naši tinejdžeri. Za sada im je dostupan način ostvarenja tih ciljeva sexting. Naša odgovornost kao odraslih je da im pomognemo naći manje opasne načine zadovoljenja tih ciljeva.

Nacionalni centar za nestalu i iskorištenu djecu (2009.) tinejdžerima savjetuje sljedeće:

- *razmišljajte o posljedicama: ukazuje se tinejdžerima da snimanje i distribuiranje seksualnih fotografija na kojima su maloljetnici, čak i ako su to oni sami, može imati ozbiljne posljedice – mogu biti poniženi, izgubiti pravo na stipendije ili biti izbačeni iz škole ili sa studija, imati zakonske sankcije itd.*
- *nikad nemojte snimiti fotografiju za koju ne želite da bude javno objavljena*
- *prije nego pošaljete svoju fotografiju, prisjetite se da ne možete kontrolirati gdje će sve ta fotografija stići – iako ste je poslali svom dečku ili svojoj djevojci, ona u nekim situacijama može završiti i kod njihovih prijatelja, prijatelja njihovih prijatelja, prijatelja prijatelja njihovih prijatelja itd.*
- *ako prosljeđujete seksualne fotografije nekoga tko je maloljetan – imate istu odgovornost kao osoba koja je prva poslala tu fotografiju: može vas se optužiti za dječju pornografiju, možete završiti u zatvoru i biti registrirani kao seksualni prijestupnici*
- *ako primite bilo kakvu fotografiju nage osobe, prijavite to odrasloj osobi kojoj vjerujete. Nemojte brisati poruku, već obavijestite roditelje ili skrbnike ili nastavnike*

Nacionalna kampanja za prevenciju tinejdžerskih i neplaniranih trudnoća (2008.) ukazuje na 5 stvari o kojima treba promisliti prije nego što pritisneš "Pošalji".

- *Nemoj misliti da će nešto što si poslala SMS-om, e-mailom ili IM-om, ostati u privatnosti – istraživanja ukazuju da se takve fotografije i poruke pokazuju prijateljima (40% mladih kaže da su im takvi sadržaji bili pokazani, 20% mladih priznaje da drugima pokazuje takve sadržaje koje su primili)*
- *U cyberprostoru nema "promjene mišljenja" – ono što jednom pošaljete nikad zapravo ne nestaje iz cyberprostora – čak i ako ti izbrišeš fotografiju ili poruku koju si poslao, ona negdje postoji i jednog dana to mogu vidjeti tvoji potencijalni poslodavci, treneri, roditelji, ali i tvoja djeca kad ih budeš imao. Ne možeš ni kontrolirati što će tvoji prijatelji ili druge osobe objaviti – ako ti i obrišeš fotografiju, može ju objaviti netko tko te poznaje i već ju je iskopirao – **razmišljaj i kako se ponašaš općenito, a osobito u situacijama kad netko snima tvoje ponašanje (često ni ne možemo znati da smo snimani!** – boldano dodatak D. Š.)*
- *Nemoj popustiti i napraviti nešto zbog čega se osjećaš nelagodno, čak i ako je to u cyberprostoru*
- *Razmišljaj kako će tvoju poruku doživjeti onaj koji ju prima – 40% djevojaka kad šalju svoje nage fotografije, za njih je to samo šala –*

dečki takve poruke od djevojaka doživljavaju kao njezin način da im kaže da želi seksualni odnos s njima

- *Ništa nije uistinu anonimno – iako šaljete svoje nage fotografije osobama koje znate samo u virtualnom svijetu – primatelj uz malo truda može putem IP adrese, e-maila ili broja mobitela, pa i na temelju podataka iz profila doći do pravih podataka o vama*

Nacionalni centar za nestalu i iskorištenu djecu (2009.) roditelje upućuje da s djecom porazgovaraju o tome jesu li ikad primili seksualnu poruku ili fotografiju nage osobe na mobitel. Nadalje, trebaju provjeriti sa svojom djecom jesu li im djeca doživjela pritisak ili nagovaranje da pošalju nekom takvu fotografiju. Poželjno je čuti i misle li djeca da je "u redu" slati takve poruke i zašto to misle, te porazgovarati o mogućim posljedicama ukoliko pošalju svoje ili prosljede tuđe seksualne poruke ili slike. Potrebno je s djecom prodiskutirati o vjerojatnosti da netko kome ta poruka ili slika nije namijenjena ipak tu sliku ili poruku vidi.

Roditelji trebaju dosta razgovarati s djecom o tome što rade u virtualnom svijetu (internet, poruke i slično). Važno je da roditelji znaju s kim njihova djeca komuniciraju u virtualnom svijetu (kao što je važno da u stvarnom svijetu znaju s kim se njihova djeca druže). S djecom treba dogovoriti i jasno djeci odrediti granice i očekivanja koje oni kao roditelji imaju o djetetovom ponašanju u elektroničkoj komunikaciji te pratiti što njihova djeca objavljuju (npr. na blogovima).

Mattey Diliberto i Mattey (2009.) ukazuju na opće znake koji roditeljima mogu ukazati da je njihovo dijete žrtva sextinga i negativnih posljedica takvog ponašanja. Takvo dijete iznenada prestaje koristiti mobitel i/ili računalo ili djeluje prilično uznemireno kada primi SMS, e-mail ili kad mu se netko javi putem *trenutnih poruka* (instant messages, IM). Nerado odlazi u školu i povlači se od prijatelja.

Školama Nacionalni centar za nestalu i iskorištenu djecu (2009.) preporučuje sljedeće u situacijama kad učenik kaže ili se sazna da je primio seksualno eksplicitne fotografije:

- Problemu pristupite timski – u tim uključite školsku administraciju, medicinsku sestru, savjetnika i psihologa (*naši timovi bi se sastojali od ravnatelja škole, psihologa, pedagoga, ali smisleno je uključiti i nastavnike koji su u direktnom kontaktu s učenicima*)
- O slučajevima sextinga treba biti obaviješten ravnatelj
- Svakako obavijestiti policiju i nadležne institucije.

ZAKLJUČAK

Na kraju možemo zaključiti da je uobičajena tinejdžerska seksualna radoznalost i spremnost na eksperimentiranje dobila još jedan modus djelovanja – sexting. Zbog osobina elektroničke komunikacije, to nosi neke nove izazove sa sobom – materijali lako stižu do brojnih primatelja, dugo se održavaju u cyberprostoru i stoga mogu imati dugoročno negativne posljedice za pošiljatelja. Također, seksualno eksplicitne fotografije na kojoj su maloljetnici predstavljaju kazneno djelo te čak i autori fotografija koji su snimali sami sebe mogu doživjeti zakonske sankcije. Ovim se posljedicama pridružuju i odavno poznate – negativne reakcije, ogovaranje, pa i vršnjačko nasilje potaknuto objavljivanjem sadržaja poruka ili širenjem seksualno eksplicitnih fotografija.

Važno je da na razini cijelog društva, ali i pojedinaca (djelatnika škole, roditelja...) zauzmemo stav da trebamo i moramo djelovati kako bi pomogli svojim tinejdžerima da na dobi primjeren način razvijaju zdravu seksualnost i sliku o svom tijelu, a da pritom ne ulaze u rizična ponašanja i ne narušavaju svoje samopoštovanje. Na istraživanjima o prevalenciji pojave sextinga, činiteljima rizika i zaštite tek treba raditi, no taj posao je nužan kao osnova za osmišljavanje i evaluiranje preventivnih programa. Dok nemamo znanstveno zasnovane upute za prevenciju, možemo i trebamo se služiti uputama iz sličnih područja rizičnog ponašanja mladih, ali i zdravorazumskim savjetima koji su bili osnova za savjete američkih institucija izloženih u ovom tekstu.

LITERATURA

1. Bassett, K. (2009). *Sexting common among teens*. The Telegraph. preuzeto 18. listopada 2009. s <http://www.thetelegraph.com/news/school-28410-phone-sexting.html>
2. Celizic, M. (2009). *Her teen committed suicide over 'sexting'*. Todayshow.com. preuzeto 18. listopada 2009. s <http://www.msnbc.msn.com/id/29546030/>
3. Cox Communications. (2009). *Teen Online and Wireless Safety survey: Cyberbullying, sexting, and parental controls. Research findings*. preuzeto 18. listopada 2009. s http://www.cox.com/takeCharge/includes/docs/2009_teen_survey_internet_and_wireless_safety.pdf
4. Forsloff, C. (2009). *Teenager listed as a sex offender for e-mailing nude photos*. Digital Journal. preuzeto 18. listopada 2009. s <http://www.digitaljournal.com/article/268808#tab=comments&sc=0&newsindex=&events=>
5. Leary, M. (2008). *Self-produced child pornography: The appropriate societal response to juvenile self-sexual exploitation*. *Virginia Journal of Social Policy and the Law*, 15(1), 1-2.

6. Matthey Diliberto, G. i Matthey, E. (2009). *Sexting: Just how much of a danger is it and what can school nurses do about it?* NASN School Nurse OnlineFirst. Preuzeto 15. listopada 2009. s <http://nas.sagepub.com/cgi/rapidpdf/1942602X09348652v1>
7. National Campaign to Prevent Teen and Unplanned Pregnancy & Cosmogirl.com. (2008). *Sex and tech: Results from a survey of teens and young adults.* Preuzeto 18. Listopada 2009. s http://www.thenationalcampaign.org/sextech/PDF/SexTech_Summary.pdf
8. National Center for Missing and Exploited Children. (n.d.) *Internet definitions.* Preuzeto 18. listopada 2009. s <http://www.netsmartz.org/safety/definitions.htm>
9. Škrlec, N, Buljan Flander, G. i Kralj, D. (u tisku). *Nasilje modernim oblicima komunikacije – mobitel – prikaz slučaja.* Zbornik radova sa skupa Nasilje nad djecom i među djecom, Osijek.
10. Špiĝl, N., Źakula Desnica, T. i Bubnić, Lj. (u tisku). *Izloženost djece nasilju putem mobitela.* Zbornik radova sa skupa Nasilje nad djecom i među djecom, Osijek.
11. Weingartner, N. (2009). *Sexting and teenagers: Are societal norms to blame?* Digital Journal Preuzeto 18. listopada 2009. s <http://www.digitaljournal.com/article/268906>

SEXTING: SENDING AND FORWARDING OF SEXUALLY EXPLICIT PHOTOGRAPHS AND MESSAGES

Summary: In this article, a new form of teenage sexually risky behavior is discussed. A brief overview of research on the prevalence of sexting is given and compared with researches conducted in Croatia and related to sexting in some way. We cite some definitions of this term, present data on how widespread this behavior is, and the reasons why youth start to behave in this manner, as well as the goals they tend to achieve by it. Different negative consequences of sexting are shown, and recommendations for teenagers, parents and school staff are given. The need for further researches and for developing and evaluating preventive activities is stated.

Key words: youth, sexually risky behavior, sexting.

Author: mr. sc. Daniela Šincek, asistentica
Filozofski fakultet Osijek
Studij psihologije

Review: Život i škola, br. 23 (1/2010.), god. 56., str. 130. - 140.

Title: Sexting: slanje i prosljeđivanje seksualno eksplicitnih fotografija i poruka

Categorisation: pregledni rad

Received on: 21. listopada 2009.

UDC: 159.922.8-056.49

Number of sign (with spaces) and pages: 26.855 (:1800) = 14.919 (:16) = 0,932